

Verlag bijeenkomst 1

Burgerberaad Afvalbeleid, Zoetermeer

Startbijeenkomst: Kennismaken met elkaar en het vraagstuk

Donderdag 4 april, 2024, 17:30 – 21:30, Het Wapen van Zoetermeer
Aantal aanwezige deelnemers: 142

Agenda

1. Opening door de dagvoorzitter (Maarten Fluit)
2. Kennismaken met elkaar
3. Wat is een burgerberaad?
4. Kennismaken met het vraagstuk: Presentatie van Peter Verweij
5. Tekenles
6. Stemmen: Thema's voor de expertsessies op zaterdag 20 april
7. Vooruitblik
8. Afsluiting

1. Opening door de dagvoorzitter

Vanaf 17.45 druppelt iedereen binnen. De deelnemers nemen plaats aan 1 van de 16 tafels en leren elkaar kennen. Ondertussen wordt er lekker gegeten. Om 18.30 opent dagvoorzitter Maarten de bijeenkomst en heet hij alle deelnemers hartelijk welkom. Er zijn 142 deelnemers. Wat een goede opkomst!

Vervolgens doet Maarten even kort een aantal praktische mededelingen over het maken van de foto's en video's door de fotograaf en over de aanwezigheid van de gespreksbegeleiders, de organisatie en de mensen van de gemeente. Hij legt ook de kleuren van de keycards uit: de blauwe voor deelnemers die het niet erg vinden om op beeld te komen, de gele voor mensen die liever niet in beeld komen, de groene voor de gespreksbegeleiders en de rode voor de organisatie. Maarten vertelt ook dat de mensen van de gemeente (ambtenaren) om 19.00 uur weg zullen gaan, want vanavond zijn de inwoners aan zet.

Daarna legt Maarten uit wat een burgerberaad eigenlijk is en waarom de gemeente van Zoetermeer de hulp van de inwoners nodig heeft.

2. Kennismaken met elkaar

Wie zijn wij? (de organisatie)

Maarten legt uit dat de organisatie van het burgerberaad wordt gedaan door bureau EMMA-Moventem. Vervolgens stelt hij een paar vragen aan de deelnemers om te zien wie er allemaal in de zaal zitten:

Wie zijn jullie? (de deelnemers)

- Wie denkt dat hij of zij de oudste is? – De oudste deelnemer is 87 jaar!
- Wie denkt dat hij of zij de jongste is? – De jongste blijkt 18 jaar (en 3 maanden) oud.

- Wie denkt dat hij of zij het langste in Zoetermeer woont? – 2 deelnemers wonen hier al sinds '58
- Wie woont er het kortst in Zoetermeer? – Nog maar 5 maanden.
- Wie denkt dat hij of zij het meeste weet over afval? – Er gaat 1 hand omhoog.
- En wie weet het minste over afval? – Een paar handen gaan omhoog.

Hoe zijn jullie geselecteerd?

Maarten vertelt dat er 17.000 brieven zijn verstuurd. De adressen zijn willekeurig geselecteerd. In sommige wijken wat meer dan in andere wijken. Maar er is ook contact gezocht met organisaties (partners van de gemeente) die contact hebben met mensen die anders niet zo snel met de gemeente in contact komen. Uit alle aanmeldingen (687) is er geloot. Zo is er een groep geloot die een goed lijkt op Zoetermeer zelf.

Een vergelijking: Zoetermeer en het burgerberaad

Vervolgens krijgen de deelnemers een aantal dia's met grafieken te zien. Die grafieken laten een vergelijking zien tussen de deelnemers aan dit burgerberaad en heel Zoetermeer. Op de grafieken zien we dat de verhouding man/vrouw gelijk is onder de deelnemers (net als in Zoetermeer). De spreiding op het gebied van leeftijd is ook redelijk gelijk (iets meer jonge mensen - tussen de 18 en 34 jaar) bij het burgerberaad, maar dus ook representatief. Dit geldt ook voor opleidingsniveau, de wijken waar mensen in wonen (iets meer mensen uit De Leyens en Meerzicht, iets minder mensen uit Buytenwegh, Oosterheem en Rokkeveen), het type woning waar mensen in wonen (hoog- of laagbouw) en het percentage mensen dat in een huur- of koophuis woont. Er zijn dus mensen die in een vrijstaande woning wonen, deelnemers die nog bij hun ouders wonen en mensen die in flats wonen. De 'hoogste' deelnemer woont op de 13^e etage. Als laatste is ook gekeken of deze groep representatief is met Zoetermeer als het gaat om hoeveel zorgen men zich maakt om de hoeveelheid afval, en hoe moeilijk of makkelijk mensen het vinden om afval te scheiden. Conclusie: de groep die hier vanavond zit is eigenlijk 'Zoetermeer in het klein'.

3. Aftrap namens wethouder Bouke Velzen, via de livestream

Via een livestream verbinding verschijnt de wethouder op het scherm. Helaas kan wethouder Velzen niet fysiek aanwezig zijn. Er is nog geen nieuwe wethouder voor afval. Wethouder Velzen neemt de taken tijdelijk over. Maar hij vertelt dat dat geen probleem is: het hele college vindt het burgerberaad zeer belangrijk. Maarten stelt een aantal vragen aan de wethouder:

1. *"Waarom een burgerberaad over afval?"* – Wethouder Velzen vertelt over het referendum in 2022, en dat daarna eigenlijk bleek dat ze er in de politiek in Zoetermeer niet zo goed uitkwamen. Met het referendum werd tegen de politiek gezegd 'dit willen we niet'. Nu wil de politiek heel graag weten van de inwoners hoe zij het probleem wél moeten oplossen.
2. *"Wat vraagt de gemeente nou eigenlijk aan de mensen die hier zitten?"* – De wethouder antwoordt dat hij vooral hoopt dat er naar voorwaarden gekeken wordt. Waar moet dat beleid nou aan voldoen? Welke dingen vinden de inwoners belangrijk als het om afval gaat?
3. *"En wat ga je met de uitkomsten doen?"* – Het antwoord: "We gaan het heel serieus nemen! En we gaan heel erg ons best doen dat de gemeenteraad daar ook naar handelt."

De wethouder wenst het burgerberaad heel veel succes! Hij voert de druk nog een beetje op: vanuit een caféetje met op de achtergrond een foto van Pieter van de Hoogenband grapt hij dat het burgerberaad ook een soort Olympische prestatie gaat leveren de komende maanden.

4. Kennismaken met het vraagstuk: Een presentatie door Peter Verweij

Wie beter dan Peter?

Peter is manager afvalinzameling Zoetermeer. Hij werkt al 35 jaar bij de gemeente Zoetermeer aan afvalbeleid! Over 3 maanden gaat hij met pensioen. Dit burgerberaad is dus een hele mooie afsluiter van zijn carrière.

Peter weet dus alles over afval. Maar Peter zegt zelf: “Wie weten nou écht hoe het gaat met afval? Dat zijn jullie! De inwoners.”

In 20 minuten deelt Peter zoveel mogelijk van zijn kennis over afval met de deelnemers. Heel veel informatie... En heel veel nieuwe informatie. Peter legde onder andere uit:

- Wat de taak is van de gemeente op het gebied van afval;
- Welke belangrijke wet- en regelgeving er is;
- Wat de doelen zijn voor de gemeente (naar 100 kg restafval per persoon per jaar én 75% afvalscheiding);
- Dat er verschillende manieren zijn om afval in te zamelen, en dat die keuzes gevolgen hebben voor de kwaliteit van de afstromen en voor de kosten;
- Dat de afvalketen verandert van een lineaire economie (waarbij spullen worden weggegooid en afval wordt verbrand) naar een circulaire economie (waarbij zoveel mogelijk spullen worden hergebruikt of gerecycled, en waarbij afval als grondstof wordt gezien om weer iets nieuws van te maken);
- Dat er verschillende manieren zijn in Zoetermeer waarop het afval nu wordt opgehaald (milieu-eilanden voor glas, papier, textiel en PBD, mini-containers aan huis, ondergrondse containers voor restafval en gft-cocons, én helemaal ondergrondse containers in de wijk Oosterheem);
- Dat er dan ook nog grofvuil is;
- Dat er een ingewikkelde ‘uitgebreide producenten-verantwoordelijkheid’ is voor bijvoorbeeld elektrische apparaten, plastic, blik en drinkkartonnen (PBD) en textiel, wat betekent dat de producent de spullen weer moet recyclen.

Daarnaast vertelt Peter ook even kort de geschiedenis van het afvalbeleid in Zoetermeer. Hoe Zoetermeer in 2000 nog koploper was op het gebied van afvalinzameling, maar hoe er daarna gedoe ontstond door bezuinigingen, wat resulteerde in het referendum in 2022. Ook Peter was eigenlijk wel blij dat het referendum ervoor zorgde dat het nieuwe afvalbeleid niet doorging, want het was een veel te ingewikkeld beleid om uit te gaan voeren. Daarna laat Peter zien hoe Zoetermeer het doet op het gebied van afval in vergelijking met andere gemeenten. De inwoners van Zoetermeer hebben nu nog 199 kg restafval per jaar per persoon... Veel te veel dus, als we naar maximaal 100 kg moeten. Er wordt nog te weinig afval gescheiden. Wat Zoetermeer wél heel goed doet? De kwaliteit van het afval dat gescheiden wordt ingeleverd is heel goed! Daar is Peter heel trots op.

Maar... Gedragsverandering is moeilijk. Er moeten keuzes gemaakt worden. Er zijn geen goede of foute keuzes: het zijn afwegingen. Het is zoeken naar een balans tussen dienstverlening (gemak), de kosten en duurzaamheid.

En daarom wordt de volgende vraag gesteld aan het burgerberaad: "Aan welke voorwaarden moet het afvalbeleid van Zoetermeer voldoen?"

Vragen uit de zaal aan Peter

Deelnemers gaan met elkaar in gesprek om een vraag voor Peter te formuleren. Wat willen ze graag nog weten? De gespreksbegeleiders sturen de vragen in, via Mentimeter.

De vragen:

"Waarom is het beleid niet overal hetzelfde? Waarom niet in alle wijken ondergrondse containers?"

Peter legt uit dat dat vooral in de kosten zit. 1 ondergrondse container kost meer dan 10.000 euro. Een eigen container is veel goedkoper. En het afvalscheidingsgedrag is ook anders. Mensen voelen zich verantwoordelijker voor 'een eigen container'.

"Andere gemeenten gaan weer terug naar nascheiding, moeten we dat in Zoetermeer niet ook doen?"

Peter legt uit dat nascheiding alleen maar gaat over restafval mét plastic, blik en drinkkartonnen. Ook bij nascheiding moeten mensen hun papier, glas, textiel en gft al gescheiden inleveren. En: als je achteraf pas het plastic, de blikjes en drinkkartonnen (PBD) uit het restafval, dan kan je nog maar 40% recyclen, want dan is het 'vies' geworden. Anders kunnen we 100% van het PBD-afval recyclen, legt Peter uit.

"Wat doet de gemeente eigenlijk allemaal al aan communicatie?"

Peter vraagt aan de deelnemers wie de campagne 'Zoetermeer aan de bak' kent. Maar die kent niemand... Dat laat dus wel zien dat het de gemeente nog niet heel goed lukt om de inwoners te bereiken en te informeren over afval.

"Wat zou je dan wél kunnen doen? Wat zijn succesverhalen van de afgelopen jaren?"

Peter denkt dat vooral persoonlijk contact helpt, met uitleg van 'waarom' en 'hoe'?

"Wat is diftar?"

Peter vertelt: "Diftar is een manier om behulp van financiën de hoeveelheid restafval die mensen inleveren omlaag te brengen. Oftewel, u moet betalen voor de hoeveelheid restafval die u heeft." Ook wel: de vervuiler betaalt. Hoe meer je weggooit, hoe meer je betaalt.

"Hoe kan je mensen beter laten scheiden, zonder financieel middel?"

Peter: "Het contact helpt. We moeten elkaar motiveren om beter te scheiden." Het afvalvraagstuk gaat dus ook echt over gedragsbeïnvloeding en persoonlijk contact.

“Wat moet er mee worden genomen uit het huidige afvalbeleid? Wat is er eigenlijk goed aan het huidige afvalbeleid?”

Peter vertelt dat er nu afval wordt gescheiden omdat mensen dat zelf willen. En dat doen we zo goed in Zoetermeer, dat we daar een goede kwaliteit grondstof aan overhouden.

Reactie uit de zaal:

“Is het niet zo, dat mensen met een mini-container gewoon heel creatief zijn geworden in hun afval op een andere manier kwijt te raken?”

Peter vertelt dat hij die creativiteit eigenlijk overal ziet, in heel Zoetermeer. En: zolang het goed gaat, is dat niet zo erg.

Tijd voor een koffiepauze!

5. Tekenles

Het is belangrijk dat iedereen kan meedoen aan dit burgerberaad. Wij (de organisatie) gaan daarom allemaal verschillende manieren bedenken waarop we met elkaar in gesprek gaan. Soms is het handig om dingen te verbeelden, in plaats van alleen te communiceren in woorden en taal.

Daarom is Elpidha Efstratiades uitgenodigd. Zij geeft de deelnemers in 15 minuten een spoed-cursus tekenen via het grote scherm. Er wordt druk geoefend met tekenen: Poppetjes met blije gezichtjes, verdrietige blikken, trotse poppetjes, verbaasde poppetjes en zelfs *evil* poppetjes. Gelukkig is er ook vooraf al een spiekbriefje gemaakt met voorbeeld-tekeningetjes over alles dat met afval te maken heeft. Het enige dat we missen is zwerfafval, dus dat tekent Elpidha nog even voor ons.

Vervolgens krijgen de deelnemers een half uur de tijd om samen, op een groot vel papier, te tekenen waar zij het graag over willen hebben de komende weken. Wat gaat er goed? En wat kan er beter? Wat vinden de deelnemers belangrijk? En welke ideeën zijn er nu al? Ondertussen is het ook 20.23 en is de zon onder. Voor de deelnemers die meedoen aan de Ramadan staat er nu ook eten klaar.

Een aantal deelnemers presenteren het werk van hun tafel. Een greep uit de dingen die we zien op de tekeningen:

- Mensen kunnen niet altijd bij de glasbak. De inwerpopening is vaak heel hoog (vooral voor mensen die slecht ter been zijn);
- Een mobiele afvalbus die door de wijken rijdt om afval op te halen;
- data gedreven afvalbeleid, met prullenbakken met chips die aangeven wanneer ze vol zitten;
- de groene bak die in de zomer niet vaak genoeg geleegd wordt;
- dat meer communicatie nodig is over hoe je afval moet scheiden, veel mensen weten het gewoon niet.

6. Stemmen: Waar willen jullie meer over horen de volgende keer?

We stemmen via Mentimeter over de thema's waar de deelnemers de volgende bijeenkomst graag meer informatie willen krijgen. Maar eerst moet even met Mentimeter geoefend worden. Daarom weten we nu ook dat de meeste deelnemers honden de leukste dieren vinden (en koeien niet zo leuk vinden). Vervolgens wordt gestemd over verschillende thema's. De organisatie gaat voor de volgende bijeenkomst zorgen dat er voor al die thema's experts worden gevonden die meer kunnen vertellen over de verschillende onderwerpen.

Experts zijn mensen die veel van het onderwerp af weten. Dat kunnen mensen zijn die geleerd zijn (bijvoorbeeld hoogleraren of professoren), maar dat kunnen ook mensen uit de praktijk zijn, zoals de vuilnismannen en -vrouwen.

De thema's met de meeste stemmen zijn:

1. Gedragsverandering en communicatie (52% op 1 gezet, 25% op 2 gezet)
2. Afvalgedrag en afvalscheiding (35% op 1 gezet, 38% op 2 gezet)
3. Duurzaamheid (recycling, circulair en hergebruik) (29% op 1 gezet, 35% op 2 gezet)

Overige thema's (van meeste stemmen naar minste stemmen):

4. Afval inzamelen en ophalen
5. Gemeentelijk afvalbeleid
6. Afvalstromen en typen afval
7. Afvalverwerking
8. Landelijk afvalbeleid

Daarna kunnen deelnemers nog een aantal onderwerpen insturen die zij missen in deze lijst. Al deze suggesties zullen wij als organisatie meenemen bij het organiseren van bijeenkomst 2. De belangrijkste onderwerpen die worden toegevoegd: "zwerfval", "vergelijking met andere gemeenten / waar kunnen we van leren" en "financiële zaken / de kosten".

Als laatste werd aan deelnemers gevraagd wat ze van deze eerste bijeenkomst vonden. Dat leverde het volgende resultaat op:

Wat vond je van deze eerste bijeenkomst?

279 responses

7. Vooruitblik

- We zien elkaar weer op zaterdag 20 april, om 9.30 uur op het Stadhuis van Zoetermeer.
- We hopen heel erg dat iedereen weer komt!
- Meld je af als je toch niet kunt komen. En laat het ons weten als je iets nodig hebt (dan proberen wij dat te regelen).

8. Afsluiting

- Maarten bedankt iedereen voor zijn/haar komst!
- Bij het inleveren van de keycards krijgen de deelnemers een VVV-bon